

Տեղեկատվություն
Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելման 2014 թվականի միջոցառումների ծրագրի շրջանակներում
կատարված աշխատանքների մասին

	Միջոցառման անվանումը	Կատարված աշխատանքը	Ֆինանսավորման աղբյուրը
ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն			
1.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնադրամի աջակցությամբ մշակել է ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց նախնական նույնացման չափորոշիչներ սոցիալական աշխատողների համար, ինչպես նաև նրանց վերապատրաստման դասընթացների անցկացման «Ընտանեկան բռնություն» թեմայով ուսումնական մոդուլ: 2014 թվականի դեկտեմբերին ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտի կողմից Երևան քաղաքի բոլոր սոցիալական ծառայությունների տարածքային բաժինների շուրջ 30 սոցիալական աշխատողների համար կազմակերպվել է վերապատրաստման փորձնական դասընթաց մշակված փաստաթղթերի և ուսումնական մոդուլի շրջանակներում: Իրականացված աշխատանքները կնպաստեն ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց տրամադրվող ծառայությունների արդյունավետ կազմակերպմանը, ինչպես նաև ինտեգրված սոցիալական ծառայողների գործառույթների հստակեցմանը և համապատասխան հմտությունների ձեռքբերմանը:	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ
2.	Տարբեր ոլորտների մասնագետների որակավորման՝ նրանց ընտանեկան բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	ՀՀ քաղաքացիական ծառայության խորհրդի 2008 թվականի հուլիսի 8-ի N 567-Ա որոշմամբ հաստատված ծրագրով 2014 թվականին ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտի կողմից քաղաքացիական ծառայողների որակավորման բարձրացման՝ նրանց ընտանեկան բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդման նպատակով, ինստիտուտի կողմից մշակված մոդուլների հիման վրա, «Գենդերային բռնություն» թեմայով վերապատրաստվել են քաղաքացիական ծառայողների բարձրագույն, գլխավոր, առաջատար, կրտսեր պաշտոնների շուրջ 151 քաղաքացիական ծառայողներ, որոնցից 84 գլխավոր և բարձրագույն, 67 առաջատար և կրտսեր պաշտոններ զբաղեցնող քաղաքացիական ծառայողներ:	ՀՀ պետական բյուջե
3.	Սեռի հատկանիշով բռնության դեմ ուղղված հատուկ ակցիաների իրականացում:	Շարունակելով 2000-2011 թվականներին մեկնարկված «Ակտիվության 16-օրյակ ընդդեմ գենդերային բռնության» քարոզարշավների շարքը՝ 2014 թվականի նոյեմբերի 25-ից դեկտեմբերի 10-ը հանրապետությունում անցկացվել են «Ընդդեմ գենդերային բռնության ակտիվության 16-օրյակ» և «Սպիտակ ժապավեն» հանրապետական քարոզարշավները, որի նպատակն է մեկ անգամ ևս հնչեցնել գենդերային բռնության հիմնախնդրի կարևորությունը և ներգրավել ավելի մեծ թվով մասնակիցների՝ այդ թվում պետական կառույցների, ԶԼՄ-	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ

		<p>ների, հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, ինչպես նաև հասարակության լայն շրջանակների:</p> <p>Քարոզարշավն ընդգրկում էր հետևյալ օրերը.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Նոյեմբերի 25 - Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման ՄԱԿ-ի միջազգային օր, • Դեկտեմբերի 1- ՁԻԱՀ-ի համաշխարհային օր, • Դեկտեմբերի 2 – Ստրկության դեմ պայքարի միջազգային օր, • Դեկտեմբերի 6 – Մոնրեալի կոտորածի օր, • Դեկտեմբերի 10 – Մարդու իրավունքների միջազգային օր: <p>Նոյեմբերի 25-ին ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակում տեղի է ունեցել մամլո ասուլիս՝ նվիրված Հայաստանում «Ընդդեմ գենդերային բռնության ակտիվության 16-օրյակ» ամենամյա քարոզարշավի մեկնարկին: Քարոզարշավի շրջանակներում երևան քաղաքում և ՀՀ մարզերում իրականացվել են տարատեսակ միջոցառումներ, այդ թվում՝ երթ ընդդեմ կանանց նկատմամբ բռնության, թեմատիկ հանդիպում-քննարկումներ, Հայաստանում սեռական բռնության խնդրին նվիրված վավերագրական ֆիլմի դիտում, լուսանկարչական ցուցահանդես, ինտերակտիվ ֆորում թատրոնի ներկայացում և այլն:</p>	
ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն			
4.	<p>Հանրակրթական դպրոցների, նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների տնօրենների, փոխտնօրենների և մանկավարժների որակավորման բարձրացում՝ ուղղված ընտանեկան բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանը:</p>	<p>«Հասարակություն առանց բռնության» և «Կանանց ռեսուրսային կենտրոն» ՀԿ-ների աջակցությամբ լրամշակվել է «Կանանց և տղամարդկանց իրավահավասարությունը» թեմայով վերապատրաստման փաթեթը, որը դրվելու է ՀՀ ԿԳՆ Կրթության ազգային ինստիտուտի կողմից՝ կրթության ոլորտի մասնագետների համար անցկացվող վերապատրաստումների հիմքում: Նշված փաթեթում ներառված են նաև սեռի հատկանիշով և ընտանեկան բռնությանը վերաբերող թեմաներ:</p> <p>«Գենդերային բռնության հնարավոր դրսևորումները և դրանց կանխումը» թեման ներառված է նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների տնօրենների, փոխտնօրենների և մանկավարժական աշխատողների վերապատրաստման մոդուլում:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
5.	<p>Հանրակրթական դպրոցներում «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացի իրականացում:</p>	<p>Հանրակրթական դպրոցի 8-11-րդ դասարաններում դասավանդվել է «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացը, որին յուրաքանչյուր դասարանում տարեկան տրամադրվել է 14 դասաժամ: Դասընթացը նպաստել է սովորողների մոտ առողջ ապրելակերպի և ընտանեկան կյանքի նախապատրաստման հիմունքների վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացմանը:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
6.	<p>Մանկավարժական կադրերի</p>	<p>ՀՀ ԿԳՆ Կրթության ազգային ինստիտուտի վերապատրաստող անձնակազմի համար իրականացվել են իրազեկման աշխատանքներ՝ սեռի հատկանիշով բռնության՝ ՀՀ-ում առկա</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

	վերապատրաստող անձնակազմի շրջանում՝ սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական ու մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	խնդիրների, դրանց բացահայտման ու կանխարգելման ուղղությամբ իրականացվող գործընթացների վերաբերյալ: Կազմակերպվել են երեք կլոր-սեղան քննարկումներ՝ բռնության թեմաների վերաբերյալ իրազեկման բարձրացման և վերապատրաստման աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման նպատակով:	
«Ն ոստիկանություն»			
7.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավման ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	«Ն ոստիկանության և ԵԱՀԿ հայաստանյան գրասենյակի միջև իրականացվող փոխհամագործակցության շրջանակներում 2014 թվականի մայիս ամսից մինչև նոյեմբեր ամիսը Երևան քաղաքի երեք համայնքներում և Վանաձոր քաղաքում իրականացվել է փորձնական ծրագիր, որի ընթացքում մշակվել են ընտանեկան բռնության զոհերի ուղղորդման մեխանիզմները, որոնցում ներառված են բռնության ենթարկված անձանց համապատասխան ծառայություններ մատուցող կառույցների դերերը, մատուցվող ծառայությունների ձևերը, գործիքները: 2014 թվականի ընթացքում «Ն ոստիկանության և «Փի Էյչ Ինթերնեյշնլ» («Project Harmony») միջազգային հասարակական կազմակերպության և ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի միջև համագործակցության, Ֆրանսիայի հանրապետության ներքին գործերի նախարարության հետ իրականացվող 2014 թվականի գործողությունների ծրագրի, ինչպես նաև ձինված ուժերի ժողովրդավարական վերահսկողության Ժնևի կենտրոնի հետ կնքված տարեկան համագործակցության ծրագրի շրջանակներում, «Ն ոստիկանության անչափահասների գործերով թվով 97 ծառայողի համար կազմակերպվել և անց են կացվել վերապատրաստման դասընթացներ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
8.	Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորմանը, սեռի	1. 2014 թվականի ընթացքում «Ն ոստիկանությունում անց են կացվել «Ն ոստիկանության պետի 07.11.2013թ.-ին թիվ 3837-Ա հրամանով ստեղծված մուրացիկ և թափառաշրջիկ երեխաների հայտնաբերման, նրանց հետ կապված խնդիրների լուծման, միասնական աշխատանքների կազմակերպման նպատակով ստեղծված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի նիստեր, որում ընդգրկված են ինչպես Երևանի քաղաքապետարանի, այնպես էլ «Ն մարզպետարանների աշխատակազմերի ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժինների պետերը, և քննարկվող այլ հարցերից գատ անդրադարձ է կատարվել նաև հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

	<p>հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանն ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքներին:</p> <p>2. 2014 թվականի ընթացքում ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով ծառայության կողմից ՀՀ տարածքում գործող դպրոցներում պարբերաբար կազմակերպվել և անց են կացվել հանդիպումներ, զրույցներ աշակերտների հետ տարբեր իրավական թեմաներով:</p> <p>Միաժամանակ ՀՀ ոստիկանության ղեկավարության անմիջական մասնակցությամբ ՀՀ տարածքում գործող շուրջ 1400 դպրոցներում կազմակերպվել և անց է կացվել «Դասը վարում է ոստիկանը» թեմայով միջոցառումը:</p> <p>Վերոհիշյալ միջոցառումների՝ հանդիպումների, զրույցների ընթացքում անդրադարձ է կատարվել նաև հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելման, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորման, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացման և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացման խնդիրներին:</p>	
ՀՀ առողջապահության նախարարություն			
9.	<p>Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>Մշակվել են առողջապահության ոլորտի մասնագետների համար ընտանեկան բռնության զոհերի բացահայտման, համապատասխան աջակցության տրամադրման և ուղղորդման մեխանիզմների վերաբերյալ չափորոշիչներ, ինչը դրվել է շրջանառության մեջ: Հաստատումից հետո կիրականացվի հանրային առողջապահության, կրթության, սոցիալական ոլորտի մասնագետների և ոստիկանների վերապատրաստման դասընթացներ:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
10.	<p>Սեռական բռնության ենթարկված անձանց բժշկական օգնություն ցուցաբերող բուժաշխատողների ուսուցման իրականացում:</p>	<p>Իրականացվել է բժշկական հաստատությունների թվով 50 աշխատողների ուսուցում ՀՀ առողջապահության նախարարի 2013 թվականի օգոստոսի 26-ի թիվ 2344-Ա հրամանով հաստատված «Սեռական բռնության ենթարկված անձանց բժշկական օգնության կազմակերպման և տրամադրման գործելակերպը» ուղեցույցով:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
ՀՀ Կոտայքի մարզպետարան			
11.	<p>Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց</p>	<p>Մարզպետարանի համապատասխան մասնագետները մասնակցել են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և «Կանանց ռեսուրսային կենտրոն» ՀԿ-ի հետ</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>

	<p>պաշտպանության, նրանց տրամադրող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>համատեղ «Ընտանեկան և սեռական բռնության զոհերի ուղղորդման կարգի» մշակման և քննարկման աշխատանքներին:</p>	
<p>12.</p>	<p>Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրաժողականության միջվայրի ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>1. «Կանանց ռեսուրսային կենտրոն» ՀԿ-ի նախաձեռնությամբ 18.12.2014թ. կազմակերպվել և անցկացվել է աշխատանքային հանդիպում մարզի տարբեր ոլորտներում ընդկրկված կանանց մասնակցությամբ՝ մարզում կանանց քաղաքացիական մասնակցության խթանման, համայնքներում կանանց կարիքների գնահատման և հետագա աշխատանքային ռազմավարություն մշակելու նպատակով:</p> <p>2. Աբովյանի երաժշտական դպրոցում ս.թ. մայիսի 16-ին մշակութային հասատությունների տնօրենների խորհրդակցության շրջանակներում կազմակերպվել է կլոր սեղան, որին մասնակցել են նաև համայնքային ծառայողներ, ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ:</p> <p>3. Մարզպետարանի աշխատակազմի տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի նախաձեռնությամբ և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ «Սեռի հատկանիշով բռնություն» և «Կանանց նկատմամբ բռնությունը որպես մարդու իրավունքի խախտում, կանանց նկատմամբ խտրականություն» խորագրերով տեղի են ունեցել հեռուստատեսային քննարկումներ, որոնց վերաբերյալ դեկտեմբեր ամսին լուսաբանվել է հեռուստատեսությամբ:</p> <p>4. ՏԻՄ-երի, ոստիկանության ԱԳԲ-ների և ԱԳԽ-ների և մարզպետարանի աշխատակազմի ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժնի մասնագետների մասնակցությամբ և համատեղ ջանքերով իրականացվել են այցելություններ հանրակրթական դպրոցներ, փոխտնօրենների համար՝ սեմինար-քննարկումներ՝ առաջարկելով նոյեմբեր ամսին (19.11.2014թ. երեխաներին բռնություններից պաշտպանելու օրը և 25.11.2014թ. ընդդեմ բռնության ակտիվության 16-օրյակ ամենամյա քարոզարշավի շրջանակներում) իրականացնել «Ընտանեկան բռնություն» թեմայով քննարկումներ Հրազդան, Չարենցավան, Նոր Հաճն և Եղվարդ քաղաքների հանրակրթական դպրոցներում:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
<p>13.</p>	<p>Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելմանն ուղղված հատուկ</p>	<p>Ընդդեմ բռնության ակտիվության 16-օրյակ ամենամյա քարոզարշավի շրջանակներում մարզի ավագ դպրոցներում իրականացվել են իրազեկման աշխատանքներ ընտանեկան բռնության վերաբերյալ «Բռնություն ընտանիքում և ընտանիքից դուրս» թեմայով: «Հրազդան» հեռուստաալիքով՝ եթեր է հեռարձակվել ընտանեկան բռնության 16-օրյակին</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>

	ակցիաների իրականացում:	նվիրված հեռուստահաղորդում (25.11.2014թ.), որով մեկնարկել և իրականացվել են «Սպիտակ ժապավեն» քարոզարշավի շրջանակներում իրականացվող մարզային միջոցառումները:	
ՀՀ Արարատի մարզպետարան			
14.	Ընտանեկան բնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրող ծայաությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Մարզում սեռի հատկանիշով բնության դեպքերի հայտնաբերման և դրանց հետևանքների վերացման, խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների, ՀՀ ոստիկանության և ՀԿ- ների հետ համահորձակցության մեխանիզմների ստեղծման նպատակով իրականացվել է սեմինար-խորհրդակցություն համայնքների ներկայացուցիչների, ՀՀ ոստիկանության աշխատակիցների և ՀԿ-ների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Մարզպետարանում կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման հարցերով զբաղվող մշտական հանձնաժողովի անդամներից ստեղծվել է աշխատանքային խումբ: Հաշվետու ժամանակահատվածում միջոցառման մասնակիցներին կազմակերպիչներին ընտրելու և կատարված աշխատանքները քննարկելու համար հրավիրվել է 3 նիստ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
15.	Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բնության երևույթի կանխարգելմանը, բնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականությ ան միջավայրի ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Միջոցառման շրջանակներում աշխատանքային խմբի կողմից իրականացվել է. 1. Մարզի դպրոցներում կազմակերպվել են «Ընդդեմ գենդերային բնության» ազգային ծրագրի լուսաբանման աշխատանքներ՝ հանդիպումներ դպրոցների ավագ դասարանների աշակերտների հետ: 2. Մարզի համայնքներում կազմակերպվել են շրջիկ կոնֆերանսներ «Գենդերային բնության երևույթի լուսաբանում» թեմայով: 3. Կազմակերպվել են կլոր-սեղան քննարկումներ աշխատանքային խմբի, ՀԿ-ների և համայնքների բնակիչների մասնակցությամբ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարան

<p>16.</p>	<p>Սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>Միջոցառման շրջանակներում իրականացվել է. 1. 2014 թվականի ապրիլ-մայիս ամիսներին սեռի հատկանիշով բռնության պատճառների, ձևերի և հետևանքների վերաբերյալ զրույցներ և քննարկումներ են կազմակերպվել մարզի Գետափի, Վերնաշենի, Զառիթափի, Արփիի համայնքներում: Հանդիպմանը մասնակցել են համայնքի ուսուցիչներ, համայնքային ծառայողներ, երիտասարդ ակտիվիստներ: Միաժամանակ լսվել է մասնակիցների կարծիքները ներկայացված հարցերի վերաբերյալ: 2. 2014 թվականի մայիսի 1-ին մարզի երիտասարդական կենտրոնում մարզի հասարակական կազմակերպությունների և մարզային հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սեռի հատկանիշով բռնությանը նվիրված սեմինարներին մասնակցել են բուհերի և դպրոցների սովորողներ, համայնքային ծառայողներ, ուսուցիչներ: Կատարվել է լայն իրազեկման աշխատանք, լսվել են վերլուծություններ, կարծիքներ և առաջարկություններ:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
<p>17.</p>	<p>Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>Մարզի տարածքում ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց բացահայտման, պահանջվող օգնության կազմակերպման նպատակով ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետի շրջաբերական նամակով առաջարկվել է համայնքային մարմիններին, մասնավորապես, խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովներին և դպրոցի տնօրեններին պարբերաբար մարզպետին իրազեկել համայնքներում սեռի հատկանիշով բռնության յուրաքնչյուր դեպքի մասին, միաժամանակ հանձնարարվել է մարզպետարանի համապատասխան կառույցներին անմիջապես արձագանքել նման դեպքերին:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
<p>18.</p>	<p>Սովորողների շրջանում սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ իրազեկման միջոցառումների իրականացում, առկա կարծրատիպերի հաղթահարման հնարավորությունների լուսաբանում:</p>	<p>Մարզի ավագ դպրոցներում 2014 թվականի սեպտեմբեր-նոյեմբեր ամիսների ընթացքում 10-12-րդ դասարաններում մեկական ժամ տրամադրվել է սեռի հատկանիշով բռնության վերլուծությանը, առկա կարծրատիպերի հաղթահարման հնարավորությունների լուսաբանմանը:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>

ՀՀ Արմավիրի մարզպետարան

19.	<p>Մարզային ենթակայության կազմակերպություններում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում /այդ թվում՝ համայնքների ղեկավարների աշխատակազմ, բուժ հիմնարկներ, կրթական հաստատություններ/ սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ իրազեկման աշխատանքների իրականացում:</p>	<p>1. Մարզի 38 համայնքներում, բուժհիմնարկներում, սեռի հատկանիշով պայմանավորված բռնության իրազեկման նպատակով կազմակերպվել են կլոր սեղաններ, սեմինար հանդիպումներ:</p> <p>2. Մարզի հանրակրթական թվով 16 դպրոցներում սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելման նպատակով անցկացվել են հանդիպումներ, տրամադրվել են սեռի հատկանիշով բռնության իրազեկմանը վերաբերող նյութեր, ցուցադրվել են ֆիլմեր, կազմակերպվել են բեմականացումներ աշակերտների մասնակցությամբ և անցկացվել քննարկումներ, որոնց արդյունքը գոհացուցիչ էր:</p> <p>3. Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելման նպատակով իրազեկում է իրականացվել նաև ՀԼՄ-ների միջոցով, լուսաբանվել են անցկացված միջոցառումները:</p>	<p>Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>
«Լոռու մարզպետարան»			
20.	<p>Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>Սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելման վերաբերյալ իրազեկման նպատակով կազմակերպվել են հանդիպումներ մարզի բոլոր քաղաքներում և խոշոր համայնքներում: Ներկայացվել սեռի հատկանիշով բռնության տեսակները, ազգային և միջազգային փաստաթղթերը, քննարկվել են սեռի հատկանիշով բռնության մթնոլորտի մեղմացման հնարավորությունները:</p>	<p>«Կետ բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ»</p>

21.	<p>Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>1. Մշակվել են ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի թեմաներով տեղեկատվական նյութեր և տարածվել ՁԼՄ-ների միջոցով: 2. Մարզի քաղաքային համայնքներում կազմակերպվել են հանդիպումներ՝ ընտանեկան բռնության երևույթի իրազեկման և տեղեկատվական նյութերի տրամադրման նպատակով: 3. Իրականացվել են միջոցառումներ և ակցիաներ «Ընդդեմ սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելման» 16-օրյակի առթիվ: 4. Լոռու մարզպետարանում կազմակերպվել է տեսահոլովակի դիտում-քննարկում հատուկ հաստատության սաների, մանկավարժների, ներառական կրթության մանկավարժների, ավագ դպրոցի սաներձ հետ համատեղ:</p>	<p>ՀՀ պետ բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ</p>
ՀՀ Տավուշի մարզպետարան			
22.	<p>Տեղական ինքնակառավարման մարմիններում սեռի հատկանիշով բռնության քաղաքականության վերաբերյալ իրազեկման աշխատանքների իրականացում:</p>	<p>Ապրիլ-մայիս ամիսներին մարզի 5 համայնքներում՝ Իջևան, Գետահովիտ, Թեղուտ, Աչաջուր, Այգեհովիտ, կազմակերպվել են կլոր սեղաններ, քննարկումներ «Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելում» թեմայով: Մասնակիցներին տրամադրվել են տեղեկատվական նյութեր:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>
23.	<p>Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների, իրավախախտ անչափահասների շրջանում սեռի հատկանիշով բռնության</p>	<p>Հունիս-հուլիս ամիսներին ՀՀ ոստիկանության Տավուշի մարզային վարչության տարածքային բաժինների հետ համատեղ կազմակերպվել են «Ընտանեկան բռնության հիմնախնդիրները և դրանց կանխարգելումը», «Ընտանեկան և անչափահասների շրջանում սեռական բռնության դեմ պայքարի առավել արդյունավետ մեթոդները» թեմաներով սեմինար-խորհրդակցություններ:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվել</p>

	կանխարգելմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում:		
24.	Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների, աշակերտների և ծնողների շրջանում սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ տեղեկատվության տարածում:	Սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին Դիլիջանի տարածաշրջանի 6 դպրոցների ուսուցիչների, աշակերտների և ծնողների շրջանում կազմակերպվել են «Սեռի հատկանիշով բռնություն» թեմայով սեմինարներ, բանավեճեր:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
25.	Սեռի հատկանիշով բռնության դեմ պայքարի հիմնախնդիրների լուսաբանման աշխատանքների իրականացում:	Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելմանն ուղղված պայքարի հիմնախնդիրները լուսաբանելու նպատակով տարվա ընթացքում մարզի քաղաքային հեռուստաալիքներով պարբերաբար հեռարձակվել են հաղորդումներ, տեղադրվել են գովազդային հոլովակներ, մամուլում տեղադրվել են սեռի հատկանիշով բռնության դեմ պայքարի հիմնախնդիրների վերաբերյալ տեղեկատվություն պարունակող նյութեր:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
26.	Սեռի հատկանիշով բռնության հիմնախնդրի իրագելման բարձրացմանն ուղղված հատուկ ակցիաների իրականացում:	Նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին իրականացվել է «Ընդդեմ գենդերային բռնության ակտիվության 16-օրյակ» ամենամյա քարոզարշավ՝ մարզում գործող ՀԿ-ների, միաջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան			
27.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Տարվա ընթացքում ոստիկանության կողմից բացահայտված բռնության ենթարկված անձանց տրվել է իրավաբանական խորհրդատվություն: Բռնության ենթարկված անձինք մարզպետարանի աշխատակազմի ընտանիքի, կանանց և երեխաների պաշտպանության բաժնի կողմից ուղղորդվել են հանրային պաշտպանի գրասենյակ, համապատասխան աջակցություն ստանալու համար:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
28.	Սեռի հատկանիշով բռնության դեմ պայքարի հիմնախնդիրների լուսաբանման աշխատանքների իրականացում:	Համագործակցելով ՏԻՄ-երի և «Կանանց ռեսուրս» ՀԿ-ի հետ, մարզի 10 համայնքներում կանանց և տղամարդկանց շրջանում կազմակերպվել են քննարկումներ և տեսաֆիլմերի դիտումներ «Ընտանեկան բռնություն» թեմայով:	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ

29.	Սեռի հատկանիշով բռնության հիմնախնդրի վերաբերյալ իրազեկման բարձրացմանն ուղղված հատուկ ակցիաների իրականացում:	«Ընդդեմ սեռի հատկանիշով բռնության ակտիվության 16-օրյակ» հանրապետական քարոզարշավի շրջանակներում մարզում իրականացվել են մի շարք միջոցառումներ. 1. Համագործակցելով ոստիկանության հետ մարզի ավագ դպրոցներում անց են կացվել դասընթացներ բռնություն թեմայով: 2. Մարզային գրադարանում կազմակերպվել են քննարկումներ, տեսահոլովակների ցուցադրություններ ընտանեկան բռնություն թեմայով: 3. Մարզային հեռուստատեսությամբ ցուցադրվել են բռնության կանխարգելման թեմայով տեսահոլովակներ:	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ
«Շիրակի մարզպետարան»			
30.	Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկատվական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	1. Մարզի ԶԼՄ-ներով լուսաբանվել են սեռի հատկանիշով բռնության դեպքերը, ցուցադրվել են բռնությունը դատապարտող հոլովակներ: 2.«Ընդդեմ գենդերային բռնության» ակտիվության քարոզարշավի շրջանակներում մարզում ՀԿ-ների մասնակցությամբ /«Աջակից», «Ագաթ», «Արաքս», «Փյունիկ»/ կազմակերպվել են ակցիաներ, ցուցադրվել են տեսահոլովակներ	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ

31.	Ընտանեկան բնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Տարվա ընթացքում ընտանեկան բնության 4 զոհի տրամադրվել է ապաստարան՝ կարճ ժամկետով և վերականգնողական թերապիա: «Արևամանուկ» կենտրոնի կողմից ընտանեկան բնության ենթարկված 7 անձի տրամադրվել է հոգեբանական աջակցություն և իրավաբանական խորհրդատվություն:	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ
ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարան			
32.	Տարբեր ոլորտների մասնագետների որակավորման՝ նրանց ընտանեկան բնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	<p>1. Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների միջոցով աշակերտների և ծնողների շրջանում սեռի հատկանիշով բնության կանխարգելման վերաբերյալ տեղեկատվության տարածման նպատակով մարզի մի շարք դպրոցներում կազմակերպվել են բանավեճեր, սեմինարներ և բաց դասեր:</p> <p>2. Հասարակության տարբեր խմբերի, այդ թվում՝ երիտասարդների և առավել խոցելի խմբերի շրջանում սեռի հատկանիշով բնության կանխարգելման երևույթի վերաբերյալ Կազմակերպվել է 6 դասընթաց, որին մասնակցել են շուրջ 140 մասնակից, դասընթացների մասին նյութերը տեղադրվել են մարզային թերթում:</p> <p>3. ՏԻՄ-երի, ոստիկանության ԱԳԲ-ների, դպրոցների մանկավարժական կոլեկտիվների հետ կազմակերպվել են «Բնությունը որպես ներընտանեկան կոնֆլիկտների և ամուսնալուծությունների պատճառ» թեմայով քննարկումներ:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
33.	Սեռի հատկանիշով բնության կանխարգելմանն ուղղված հատուկ ակցիաների իրականացում:	«Ակտիվության 16-օրյակ ընդդեմ սեռի հատկանիշով բնության» քարոզարշավի շրջանակում իրականացվել է սեռի հատկանիշով բնության կանխարգելման «16-օրյակ» քարոզարշավ մարզային կառույցներում: Կազմակերպվել են հանդիպումներ մարզի 15 հաստատություններում, այդ թվում դպրոցներում, բուժ.հիմնարկներում և այլ կառույցներում:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

34.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Տարվա ընթացքում ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց տրամադրվել է հոգեբանական և իրավաբանական խորհրդատվություն: Նրանցից մի մասին տրամադրվել է նաև ապաստարան:	Օրենքով չարգելված այլ ֆինանսավորման աղբյուրներ
«Արագածոտնի մարզպետարան»			
35.	Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	<p>1. Մարզի քաղաքային 3 համայնքներում /Աշտարակ, Ապարան և Թալին/ իրազեկման նպատակով կազմակերպվել են 6 հանդիպումներ համայնքային ծառայողների և սոցիալական աշխատողների համար: Բոլոր մասնակիցներին տրամադրվել են տեղեկատվական նյութեր:</p> <p>2. Սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի վերաբերյալ պատրաստվել է տեղեկատվական փաթեթ /թերթոններ, թեժ գծերի համարներ, ինչպես նաև «Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների մասին» ՀՀ օրենք/ և բաժանվել բոլոր համայնքներին:</p> <p>3. Տարվա ընթացքում մարզային թերթերում սեռի հատկանիշով բռնության դեմ պայքարի թեմաներով հրապարակվել են 2 նյութեր, իսկ մարզային հանձնաժողովի կատարած աշխատանքների մասին տեղեկատվությունները տեղադրվել են մարզպետարանի պաշտոնական կայքում:</p> <p>4. Մարզային ոստիկանության անչափահասների բաժնի աշխատակիցների հետ համագործակցելով՝ մարզպետարանի աշխատակազմի ընտանիքի, կանանց և երեխաների պաշտպանության բաժինը մարզի 25 դպրոցներում սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ դասընթացներ է կազմակերպել:</p> <p>5. Մարզի համայնքներում իրավական իրազեկության բարձրացման նպատակով կազմակերպվել են հանդիպում-զրույցներ մարզի 15 համայնքներում, որին մասնակցել են 170 անձ:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
36.	Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելմանն ուղղված հատուկ	Միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցելով, կազմակերպվել է «Ընդդեմ գենդերային բռնության ակտիվության 16-օրյակ» ամենամյա մարզային քարոզարշավ և ֆիլմերի ցուցադրում մարզի 10 դպրոցներում:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

	ակցիաների իրականացում:		
37.	Տարբեր ոլորտների մասնագետների որակավորման՝ նրանց ընտանեկան բնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Բուժհաստատությունների մասնագետների սեռի հատկանիշով բնության հայտնաբերման և խորհրդատվական հմտությունների զարգացման նպատակով մարզերի 20 բժիշկների համար կազմակերպվել են դասընթացներ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
Երևանի քաղաքապետարան			
38.	Սեռի հատկանիշով բնության կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժնի և ՀՀ ոստիկանության քրեական հետախուզության գլխավոր վարչության անչափահասների պաշտպանության և ընտանեկան բնությունների դեմ պայքարի վարչության հետ թիվ 1 հատուկ կրթահամալիրի սաների համար կազմակերպվել է «Վերջ բնությանը» թեմայով նկարչական ցուցահանդես, տրվել են խրախուսական նվերներ: 2. Երևանի քաղաքապետարանի առողջապահական ընկերությունների բժիշկ-մասնագետների համար կազմակերպվել են սեմինարներ: 3. Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցներում կազմակերպվել են լայնածավալ քննարկումներ և բանավեճեր բնության երևույթի նկատմամբ հասարակական գիտակցության փոփոխության վերաբերյալ: 4. Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության մշակութային կազմակերպություններում կազմակերպվել են կլոր սեղաններ, քննարկումներ: Կազմակերպությունների աշխատակիցներին տրամադրվել են համապատասխան նյութեր: 5. Երևան վարչական շրջանների աշխատակազմերի ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնողների համար կազմակերպվել է քննարկում, հարց ու պատասխան: 6. Երևանի քաղաքապետին կից կանանց և տղամարդկանց իրավահավասարության հարցերով հանձնաժողովի կողմից «Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության հետ համատեղ կազմակերպվել են կլոր-սեղան քննարկումներ Երևանի վարչական շրջանների կանանց և տղամարդկանց իրավահավասարության հարցերով հանձնաժողովների աշխատակիցների համար, ներկայացվել են օրենսդրական փոփոխությունները և ամփոփվել կատարված աշխատանքները: 7. Երևան քաղաքի վարչական շրջաններում կազմակերպվել են հանրակրթական դպրոցների 	Ֆինանսավորում չի պահանջվել

		տնօրենների, ուսմասվարների, ուսուցիչների և բարձր դասարանների աշակերտների մասնակցությամբ բաց քննարկումներ՝ սեռով պայմանավորված բռնության դեպքերի վերաբերյալ: Քննարկման ընթացքում ներկայացվել է ՀՀ-ում գործող բռնության դեպքերի օրենսդրական դաշտը, տրվել են գնահատականներ, մասնակիցների միջև կազմակերպվել է հարց ու պատասխան:	
39.	Տարբեր ոլորտների մասնագետների որակավորման՝ նրանց ընտանեկան բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցներում իրականացվել են սեռի հատկանիշով բռնության թեմայով վերապատրաստումներ կրթական համակարգի մասնագետների համար:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել
40.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների շրջանում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելման և իրազեկվածության բարձրացման նպատակով աշխատանքներ են իրականացվել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների, մուրացիկ, թափառաշրջիկ, իրավախախտ, բռնության ենթարկված անձանց բացահայտման և տեղեկատվության հավաքագրման վերաբերյալ:	Ֆինանսավորում չի պահանջվել